

Beszélgetés Benedek Fülöppel, az MNV ZRT vezérigazgató-helyettesével

- A hazai erdőgazdálkodásban mi volt az elmúlt időszak legsúlyosabb gondja illetve a legnagyobb sikere?
 - A legnagyobb gondunk az volt, hogy nem tudtuk az adottságokból következő különbségeket a rendszerbe illesztetten kezelni. Mások egy jó adottságú társaság piaci gazdálkodásának feltételei, mint a kedvezőtlenebb helyzetben lévőké. Arra törekszünk, hogy az egységes erdőgazdálkodás keretein belül a különbségeket kezelni tudjuk, mert megszűnt az erdőfenntartási járulék, amely, mint ismert ezt a célt szolgálta...
 - Redisztribúciós eszköz volt...
 - Pontosan. Ehelyett az MNV Zrt-nek, a tulajdonosi jogok gyakorlójának, ezt egyedi támogatással kell helyettesítenie. Vagyis pénzt adnia. Ez nem jó, mert a „gazdagabb” erdészeti társaság úgy érzi, hogy elvesznek tőle, a kevésbé tehetős meg úgy tekinti, hogy „adományt” kap. Ez nem a vezérigazgató hibája, mert ha leváltanánk, akkor is veszteséges maradna az erdőgazdaság a jelen adottságok mellett. Nem lehet külön szabályozást készíteni az alföldi társaságoknak és az „ezer éve” erdőt forgató, erdőklímában gazdálkodónak. Ezt kezelni kell, mert olyan belső feszültséget kelt az erdőgazdálkodók között, amit fel kell oldani.
 - Megoldható ez egyáltalán valaha is?
 - Egy olyan központosított alappal, ami bizonyos visszaosztást lehetővé tesz. Ebből látható, hogy nem volt az erdőfenntartási járulék azért olyan rossz dolog. Sokaknak nem tetszett, de működött a rendszer. A kedvezőtlenebb adottságú gazdaságokat a jogszabály szerint juttatásban részesítették.
- Egy másik gond, hogy minden erőfeszítésünk ellenére sem sikerült olyan összhangot teremteni a természetvédők és az erdőgazdálkodók között, amit az erdő megérdemelne. Meggyőződéssel vallom, hogy az erdészek ezer év óta a legnagyobb természetvédők. Hisz’ ha ők nem végeztek volna áldásos tevékenységüket, akkor a legjobb erdeink nem lennének meg. A rendszerváltás kritikus időszakában az erdészek megőrizték az értékes erdőket. Ez vitathatatlan. Ennek ellenére az erdészek is követnek el hibákat. Ezért le kell ülni egy asztalhoz, és amikor eljön az ideje a vélemények ütköztetésének, nem szabad kitérni előle. Emlékezzon, amikor az egyik napilap szervezésében zajlott az a vitafórum, azt mondták, a vezető erdészek, hogy minden rendben van. A folyosón már kérdőre vontak, hogy miért kell átadniuk a természetvédőknek azt

az ominózus 8 ezer hektár erdőt. (Emlékeztet, hogy a KvVM már akkor 36 ezer hektár erdőt követelt az erdészeti társaságoktól – a szerk.) Miért is kell átadni? Azt én is vitatom, hogy a 14 éves nemesnyarast miért kellene átadni. Más a helyzet mondjuk az Aggtelek környéki természetvédelmi területen álló erdőnél.

6-8 pontban össze kellene foglalni az erdészek és a természetvédők közötti vitás kérdéseket, s nem a „ki kit győz le” elve szerint, hanem az együttműködésben való megállapodásra törekedve tárgyalni.

A harmadik fontos kérdés, hogy az erdőnek ma három– a gazdasági, a védelmi, a közjóléti és az oktatás-kutatási – funkcióját emeljük ki. Látni kell, az ország nem bírja ki, hogy az egy millió 78 ezer hektár állami erdőben a gazdasági rendeltetés háttérbe szoruljon. A közel egymillió hektárnyi magán-erdőgazdálkodó természetesen a gazdasági funkciót helyezi előtérbe. Ki kell alakítani egy egészséges arányt! Az állami tulajdonban maradó erdőknél vélhetően csökken majd a gazdasági célú erdők aránya, de ezeknek kell működtetniük, finanszírozniuk a védelmi és a közjóléti rendeltetésű erdőket. Tehát árbevételt kell produkálniuk.

Az energiaárak emelkedésével nagyobb részt kell vállalni a biomassa előállításból. Nagyobb szerepe lesz a tűzifának is. Természetesen ez cégcsoport szinten nem jelent több fakitermelést, hiszen a kitermelhető keretszámokat az erdőtervek meghatározzák. Ebből kell fedezni a védőerdők és közjóléti erdők kieső jövedelmét. Ugyanakkor a természetvédők kezelésében lévő nemesnyarasokat is ki kell vágni, mert azért telepítették, hogy papírfá legyen belőle. Nem, válhatnak különleges rendeltetésű erdőkké.

Ebből következik, hogy csak egységes erdészeti politika képzelhető el Magyarországon. Ennek pedig a törvény szerinti helye jelenleg az FVM-nél van. Ma vita folyik arról, hol legyen az erdészeti igazgatás – ez talán hatalmi kérdés is

– Az egész „zöld téma” az...

– Igen, az. De eltérnek a lényegtől. Ezért igyekeztem szakmai szempontból megközelíteni az erdőgazdálkodás jövőjének kérdését. Nem látom indokoltnak, hogy az erdőfelügyelet átkerüljön a KvVM-hez. Az összes állami tulajdonú erdőnek csak egy része (mintegy egyharmada) védett erdő. Az erdészeti igazgatást lehet racionalizálni, de, hogy az erdészeti adattárat megszüntessük, az képtelenség. Hisz’ arra épül a teljes, világhírű magyar erdőgazdaság. Ne feledjük, ’56-ban a magyar erdészek olyan ismereteket vittek Kanadába, amit ott, akkor még nem tudtak. Ezeket, az Európa erdészeti tudományának bölcsőjéből, Selmecről származó értékeket nem szabad feladni.

– Mi volt a sikertörténet?

– Sikerként könyvelhető el, hogy az erdőgazdasági társaságcsoport 2007-ben is eredményes évet zárt. Az összesített adatok szerint (a HM erdőgazdaságok nélkül) az erdészeti társaságok 2007. évben egyre csökkenő költségvetési támogatás mellett,

65 567 M Ft nettó árbevételt, 1 881 M Ft üzemi eredményt és 2 474 M Ft adózás előtti eredményt értek el. Az elmúlt évben minden erdőgazdaság nyereségesen gazdálkodott. Az árbevétel arányos jövedelmezőség (adózás előtti eredmény/ árbevétel) mértéke a bázis időszaki 2,9 százalékról 2007. évben 3,8 százalékra nőtt. Valamennyi társaság szakmai munkájára az illetékes erdészeti hatóság pozitív értékelést adott. Sikeresen lezárult a 2007. évi közmunkaprogram, amely 2008-ban is folytatódik. Egyedi társasági sikerekként értékelhetjük a Bakonyerdő Zrt. Tapolcai Parkettagyárának Magyar Termék Nagydíját. E mellett számtalan sikeres fejlesztést is kiemelhetek például a SEFAG Zrt. Kardosfai Ökoturisztikai Központját.

– Milyen döntésnek bizonyult az ÁPV Zrt., a KVI és az NFA összevonása?

– Az, hogy az állami vagyont egy szervezetbe vonta össze a Parlament, a lehető legjobb lépést

tette az állami vagyonnal való racionális gazdálkodás érdekében. Fontos, hogy a törvény nem privatizációt említ, hanem vagyongazdálkodást. Ebbe természetesen belefér, hogy eladok, veszek, cserélek, de nem ezen van a hangsúly. A nevesített 19+3 erdőgazdaságot nem szabad eladni. A történelem azt bizonyítja, hogy a királyi, a császári, az állami, a kincstári erdők éltek túl mindent.

Jelenleg három csoportja van az állami vagyonnak, a klasszikus kincstári vagyon, a társasági portfólió (az agrár társaságok nélkül) és az agrár cégcsoport. Az erdőgazdasági társaságokat pedig úgy sorolja föl a törvény, hogy nem lehetnek tárgyai sem a privatizációnak, sem az Új Tulajdonosi Programnak.

– Az a kérdés még nem került nyugvópontra, hogy a társaságok átszervezése milyen irányt vesz. Úgy tudom, háromféle alternatíva készült.

– Általánosságban kimondhatjuk, hogy nem adunk el erdőt. Például a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát kétezer hektárnyi erdejét sem adtuk el, hanem odaadtuk a Vértesi Erdészeti és Faipari Zrt-nek. Az ölbői 120 hektár erdőt sem adtuk el a Pannonhalmi Apátságának, hanem a Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt-hez csatoltuk. Az erdőgazdaságok integrációjáról szóló kormányrendeletek – például a 2233-as – arról szólnak, hogy az MNV ZRT az erdészeti társaságok – a 19+3 – racionalizálása érdekében tervet készít és végrehajtási, intézkedési tervet dolgoz ki. A három honvédségi társaságot illetően, még nem sikerült megállapodnunk, hogy melyek azok a területek, amelyeket honvédelmi célból meg kell tartaniuk. A nem honvédelmi célúakat át kell adniuk, de az egyeztetések még folynak.

Az erdőgazdaságoknál áttekintettük a belső működés jelenlegi rendszerét, a szervezeti működési rendet, a nyilvántartást, a számvitelt, az informatikát és a belső elszámolás teljes rendszerét. Azt tapasztaltuk, hogy ez 19-féleképpen működik. Három-négy számítástechnikai rendszert alkalmaznak.

Az év elején kértük, hogy készítsenek egy korrekt tervet. Mindegyik gazdaság elkészítette, egyenként átbeszéltük, és ennek megfelelően teljesítik a gazdasági, védelmi és közjóléti feladataikat.

A szakmailag nagyjából azonos profilú társaságok közötti integrációt helyezzük előtérbe. Szó volt arról is, hogy meghatározott arányokat alakítsunk ki, tehát ne legyenek nagyon kicsi és nagyon nagy egységek.

Ezek csupán elvi szintű tervezetek. A konkrétumokig még nem jutottunk el. A civil szervezetekkel egyeztetve arra a következtetésre jutottunk, hogy az első lépcsőben az egységes számviteli, nyilvántartási és belső elszámolási rendszert kell kialakítani. Ennek során már össze kell hangolni a fejlesztéseket, a vásárlásban és a kimenő áruk terén. Hasonlóan össze kell hangolni a nemzetközi kapcsolatokat, a vadgazdálkodást és vadfeldolgozást. Az egységes informatikai fejlesztés terén már döntés is született az eljárásról. A civil szervezetekkel egyeztetve, a második lépcsőben lehet területi összevonásokról dönteni. Mindezekre egy-két éven belül kerülhet sor. Ez meglehetősen bonyolult folyamat lesz, hisz' az érdemi munka döntő része az erdészeti igazgatóságokon zajlik, s ezekből 125 van az országban.

– Ráadásul egészen más a területi és a gazdasági racionalitás...

– Abban maradtunk, hogy az első lépcső végrehajtása után, egy megalapozott előterjesztéssel fogunk kilépni. A Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács elnöke a Mezőgazdasági Bizottság ülésén bejelentette, hogy a tevékenységek összehangolása és fokozatos átalakulás megy végbe.

– A vezérigazgatói, vezetői karban ezek a folyamatok nyilván feszültséget keltenek, és a

jelenlegi status quo megőrzése a cél.

– A vezérigazgatók között nagyjából azonos súlyú az együttműködési készség és a konkurencia. Az a feladatunk, hogy a konkurenciát kiiktassuk, a személyes rivalizálást nem is említve. Mindez nem lesz egyszerű dolog. Azt sem szabad elfelejteni, hogy meglehetősen nagy önállósággal és nem kevés hatalommal rendelkező cégvezetőről van szó.

– A korszerűsítés és átszervezés folyamatában gondoltak-e arra, hogy egy szervezetszociológiai átvilágítást végeztessenek a társaságoknál?

– Az információgyűjtés időszakát éljük, és nem csupán szociológiai szempontok alapján kell elemezni a társaságokat. Ki kell alakítani egy olyan hatalommegosztást, amely nem torzítja tovább a jelenlegi helyzetet. Gondoljunk bele, ha mondjuk a 19 helyett csak tíz társaság lenne a jelenlegi struktúra és hatalmi viszonyok mellett, akkor nagyon nagy erő összpontosulna a vezérigazgatók kezében. A túlzottan nagy hatalomkoncentráció pedig semmiképpen nem jó. Ezért nekünk a működőképesség biztosítása mellett a hatalommegosztás az elsődleges feladatunk. A szakértők véleménye alapján is úgy látom, hogy ezt a vezérigazgatók és az erdészeti igazgatók közötti másféle feladatmegosztással lehet megvalósítani. Vagyis decentralizálással, az erdészeti igazgatóknak leadott feladatkörökkel kell megoldani.

Gondolkodunk komplex szociológiai és szakmai elemző vizsgálatokban is. Ez kapcsolódik ahhoz a kommunikációs és sajtóakcióhoz, amit a közelmúltban Káldy József vezérigazgató koordinált. Amennyiben az átszervezés első lépcsője, az informatikai összehangolás megtörténik, akkor létrehozunk egy olyan kommunikációt működtető alapot, amely biztosítja a belső és a külső kommunikációt egyaránt. Ezt viszonylag gyorsan végre fogjuk hajtani.

– A társaságok egy része szívesen kamatoztatná szellemi és anyagi erőit, ha lehetősége nyílna erdőtelepítésre. Gondolkoztak-e ennek a lehetőségnek a megteremtésén?

– Igen. Már a legutóbbi vezérigazgatói értekezleten említettem, azon gondolkodunk, hogy az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programon belül meghatározott erdészetfejlesztési koncepció nem valósulhat meg az állami erdészetek közreműködése nélkül. Két dolgot kell elérnünk.

Egyrészt, hogy azok is megkaphassák a támogatást, akikkel az állami erdőgazdaságok együttműködnek a mezőgazdasági területek erdősítésében. A négyes számú életjáradéki programban fölvásároltunk 15 ezer hektárt, és ezzel kívánjuk a területet biztosítani. Ezeket fölajánljuk a területileg illetékes társaság vezérigazgatójának, s amennyiben alkalmasnak tartja erdősítésre, akkor már az idén megkaphatja. Két éven belül erdőt kell telepíteniük. Ugyanezt tervezzük az ötödik életjáradéki programmal is, sőt a Nemzeti Földalapról lévő kis darab földeket is felajánljuk kezelésre.

– Várhatóan ez mekkora terület lehet?

– Ez összesen mintegy 30 ezer hektárt tehet ki.

– Köszönöm a beszélgetést. **Zétényi Zoltán** Fotó: ForestPress